

HP/DE TIJD

De euororamp

De prijsstijging is veel groter dan u denkt

	GLD		EUR
VOLLE MELK 1L	1,45	VOLLE MELK 1L	0,77
GLORIXFRIS 0,75L	2,45	GLORIXFRIS 0,75L	1,45
CHABLIS LABOURE ROI	10,95	CHABLIS LABOURE ROI	8,19
HEINEKEN KRAT 12 FL	18,79	HEINEKEN KRAT 12 FL	10,29
BONBONBLOC 150G	2,29	BONBONBLOC 150G	1,35
SUPERCHIPS SMITH	1,99	SUPERCHIPS SMITH	1,09
SANEX DEO ROLLER	4,99	SANEX DEO ROLLER	2,89
PERSIL MEGAPERLS NAVUL	12,39	PERSIL MEGAPERLS NAVUL	7,29
VISSTICKS IGLO 10 ST	2,79	VISSTICKS IGLO 10 ST	1,75
CALVE PINDAKAAS	2,19	CALVE PINDAKAAS	1,49
MOET&CHANDON CHAMP	54,95	MOET&CHANDON CHAMP	32,49
LEVIS 501	99,00	LEVIS 501	59,95
NIVEA HUIDCREME 150ML	2,98	NIVEA HUIDCREME 150ML	2,59
STRIPPENKAART VOLW	11,25	STRIPPENKAART VOLW	6,20
DONALD DUCK	2,35	DONALD DUCK	1,38
GAULOISES BLONDES	5,90	GAULOISES BLONDES	3,30
SUBTOTAAL	236,71	SUBTOTAAL	142,47
TOTAAL GLD 236,71		TOTAAL EUR 142,47	
EUR	107,41	GLD	313,96
DATUM 25-05-1998		DATUM 25-05-2003	
17.39		16.28	

Balkenende mag doen wat Zalm wil

Job Cohen kan veel leren van de burgemeester van Maastricht

Englandspiel: Het ongelijk van Loe de Jong

Prijsstijging:

De prijzen zijn niet idioot gestegen, blijven economen en politici beweren. Een schoenendoos met oude kassabonnen bewijst het tegendeel.

	GLD	EUR
VOLLE MELK 1L	1,45	0,77
GLORIXFRIS 0,75L	1,45	1,45
CHABLIS LABOURE ROI	10,19	8,19
HEINEKEN KRAT 12 FL	18,79	10,29
BONBONBLOC 150G	2,29	1,35
SUPERCHIPS SMITH	1,09	1,09
SANEX DEO ROLLER	2,89	2,89
PERSIL MEGAPERLS NAVUL	12,29	7,29
VISSTICKS IGLO 10 ST	1,75	1,75
CALVE PINDAKAAS	2,19	1,49
MOETRCHANDON CHAMP	32,49	32,49
LEVIS 501	59,95	59,95
NIVEA HUIDCREME 150ML	2,98	2,59
STRIPPENKAART VOLW	11,25	6,20
DONALD DUCK	2,35	1,38
GAULOISES BLONDES	5,90	3,30
SUBTOTAAL	236,41	142,47
TOTAAL	GLD 236,41	EUR 142,47
	EUR 107,41	GLD 313,96
DATUM	25-05-1998	25-05-2003
	17,39	16,28

49%

W e hadden ons saucijzenbroodje al achter de kiezen toen we begonnen te rekenen. Twee broodjes à raison van 1,35, vermenigvuldigd met twee twintig. Bijna zes gulden. En dat gewoon bij de Hema. Nog bonter had ons bakkerijtje in de Waalstraat het gemaakt. Twee croissantjes oude kaas: 6 euro 90. Toch even moeilijk mee gehad. Of dan die taxi. Toen we de deur achter ons dichtsloten, beseften we dat we dertien gulden fooi hadden gegeven. Daarmee betaalden we vroeger het hele ritje. Helemaal niet leuk. En kwamen we bij het Piek-café, stond daar triomfantelijk op de ruit: 'Bier - 99 cent'. Eurocent. Alsof de stamgasten niet meer wisten wat een piek was. Alsof iedereen is vergeten dat op de markt een gulden een daalder waard was. Dat je kon plassen voor een kwartje, lunchen voor een tientje, en dat de junk fietsen verkocht voor een geeltje. Want zo was het toch?

Dit zijn onze boodschappenlijstjes. Honderd uitgaven op een rijtje gezet. Uit 1998, uit 2000, en dezelfde nog eens in 2003. Even voor de goede orde, dat van die hoer, dat hebben we van een collega, en we zijn ook bepaald geen voorstander van fietsendiefstal. Bovendien zijn we geen statistiekenbureau. We hebben geen grafieken getekend en indexcijfers gehanteerd, we hebben een schoenen-doods met bonnetjes omgekeerd. Gewoon, om eens te kijken of we inderdaad aan geheugenverlies lijden. Of anders aan guldennostalgie, inflatieoverschatting, euroblindheid en prijsdwalen. Want dat werd de klagende consument vorig jaar aangewreven, een half jaar na de introductie van de euro.

Minister Zalm badineerde dat de natie was getroffen door 'prijsillusie'. "Het lijkt wel of we in Argentinië zijn," schamperde hij toen consumenten vorig jaar zomer een koperstaking afkondigden. Zoiets was heel on-Nederlands, vond het ministerie van Financiën, net als de eis van een prijzenstop in de horeca. "Dat brengt Nederland terug in het sovjettijdperk," reageerde het ministerie.

President Wellink van De Nederlandsche Bank (DNB) gaf pas na acht maanden relativeren toe dat de euro voor inflatie had gezorgd. Schoorvoetend: ▶

Buurtsuper: 24%

(Gemiddelde prijsstijging)

	1998	2000	2003		
1. Heel brood Zaanse snijder	f 2,49	f 2,60	€ 1,19	(f 2,62)	5%
2. Liter volle melk	f 1,45	f 1,89	€ 0,77	(f 1,70)	17%
3. Glorix fris toiletreiniger	*f 2,45	**f 1,69	*€ 1,45	(f 3,20)	30%
4. Chablis (Labouré-Roi)	f10,95	f13,99	€ 8,19	(f18,05)	65%
5. Krat bier (Heineken)	f18,79	f17,95	€ 10,29	(f22,68)	21%
6. Bonbonbloc Côte d'Or	f 2,29	f 2,15	€ 1,35	(f 2,98)	30%
7. Sinaasappelsap Cool Best	f 2,49	f 2,49	€ 1,35	(f 2,98)	19%
8. Superchips Smiths/Lays	f 1,99	f 2,39	€ 1,09	(f 2,40)	21%
9. Bakje grotchampignons	f 2,99	f 2,99	€ 1,49	(f 3,28)	10%
10. Ijs (Ben & Jerry's, 0,5 l)	f 9,95	f 9,99	€ 5,29	(f11,66)	17%
11. Persil Megaperls navul	f12,39	f12,49	€ 7,29	(f16,07)	30%

* 0,75 | ** 0,5 l

Percentages in rood: prijsstijging 2003 t.o.v. 1998

+65%

Huis & haard: 53%

	1998	2000	2003		
12. Afvalstoffenheffing (ophalen huisvuil) Binnenstad A'dam	f 29,30	f 32,75	€ 19,54	(f 43,06)	47%
13. Hondenbelasting Rotterdam, eerste hond	f 190,00	f 202,00	€ 104,30	(f 229,85)	21%
14. KPN inlichtingen binnenland, per gesprek	f 0,95	f 0,95	€ 1,15	(f 2,53)	167%
15. Huishoudbeurs RAI	f 20,00	f 22,50	€ 12,00	(f 26,44)	32%
16. Huren videoband Moviecenter	f 7,50	f 7,50	€ 4,00	(f 8,81)	18%
17. Pedaalemmer Brabantia 30 liter	f 99,00	f 99,00	€ 53,95	(f 118,89)	20%
18. Latex 10 liter (Gamma)	f 25,50	f 25,50	€ 12,49	(f 27,52)	8%
19. Albert Heijn bezorgservice	f 6,00	f 6,00	€ 6,80	(f 14,98)	150%
20. Canal+ (per maand, inclusief decoder)	f 59,95	f 59,95	€ 31,80	(f 71,14)	17%
21. Illegale Poolse klusjesman, per uur	f 10,00	f 15,00	€ 10,00	(f 22,04)	120%
22. Jaarabonnement de Volkskrant	f 405,00	f 449,59	€ 223,25	(f 491,98)	21%
23. HP/De Tijd (los nummer)	f 6,25	f 6,95	€ 3,50	(f 7,71)	23%

► 1,5 procent. Maar – en hier griste hij een rap georganiseerde enquête van DNB tevoorschijn – het was ook de schuld van de burger zelf. “Een op de drie Nederlanders kan nog niet overweg met de nieuwe munt.” Na al die tijd konden de drommels nog geen prijzen inschatten; vooral de vroege veertigers rommelden maar wat aan. Met alle gevolgen van dien, want uit een onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) bleek dat sinds de invoering van de euro steeds meer huishoudens rood staan. De mensen rekenden het niet goed na en gaven het geld te gemakkelijk uit. Het zat tussen de oren. Dat vond ook de Europese Centrale Bank, die op de stoel van de psycholoog ging zitten en een nieuw inflatiecijfer ontwikkelde:

Cultuur & recreatie: 48%

+32%

	1998	2000	2003		
24. Artis (volwassenen)	f 23,50	f 26,50	€ 14,00	(f 30,85)	31%
25. Keukenhof	f 18,00	f 19,00	€ 11,50	(f 25,34)	41%
26. Seizoenskaart Vitesse (v.a.)	f 145,00	f 150,00	€ 92,00	(f 202,74)	40%
27. Filmhuis Den Haag (weekend)	f 13,50	f 13,50	€ 7,00	(f 15,40)	14%
28. Garderobe discotheek	f 1,00	f 1,00	€ 1,00	(f 2,20)	120%
29. Familievoorstelling RO Theater (Rotterdamse Schouwburg)	f 20,00	f 27,50	€ 13,00	(f 28,65)	43%
30. Boek Ca Mu	f 25,00	f 25,00	€ 15,00	(f 33,05)	32%
31. North Sea Jazz Festival (dagkaart)	f 95,00	f 105,00	€ 55,00	(f 121,20)	28%
32. Zondagochtendconcert Concertgebouw	f 25,00	f 25,00	€ 13,00	(f 28,65)	15%
33. Boijmans Van Beuningen	f 7,50	f 10,00	€ 7,00	(f 15,43)	106%
34. Combikaart Hoge Veluwe + Kröller-Müller Museum	f 14,00	f 15,00	€ 10,00	(f 22,04)	57%

de inflatieperceptie-indicator. Gevoelsinflatie. De burger overschatte de inflatie iedere maand weer en moest met zachte hand tot bedaren worden gebracht.

Misschien waren we inderdaad wel gek geworden, dus keerden we onze schoenen-oom om en paktten we een rekenmachientje. Dit kon niet waar zijn: 49 procent! Sinds 1998 waren de prijzen van onze honderd artikelen met gemiddeld 49 procent gestegen! We konden ons hebben verrekend. We zijn ook geen rekenkamer. We sloegen de tabellen van het CBS erop na. Die zagen er heel anders uit: een gemiddeld inflatiecijfer van 3 procent per jaar. Hoe kan dat?

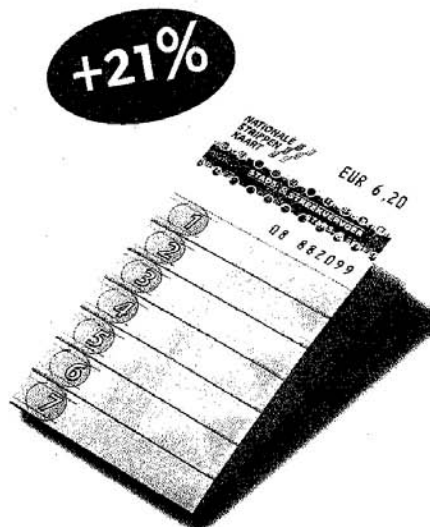
Horeca: 42%

	1998	2000	2003		
35. Bier (vaasje, café De Jaren)	f 2,75	f 3,25	€ 1,90	(f 4,19)	52%
36. Cappuccino (La Place)	f 2,95	f 3,25	€ 1,69	(f 3,72)	26%
37. Espresso (Coffee Company)	f 2,75	f 3,25	€ 1,70	(f 3,74)	36%
38. Whopper met kaas	f 6,10	f 6,75	€ 3,40	(f 7,49)	23%
39. Patat met (Febo)	f 1,50	f 2,50	€ 1,50	(f 3,31)	47%
40. Rundvleeskroket (Febo)	f 2,00	f 2,00	€ 1,00	(f 2,20)	10%
41. Pizza Margarita (Pizza Donna)	f 11,00	f 13,00	€ 7,25	(f 15,98)	45%
42. Driegangenmenu Le Garage	f 62,50	f 55,00	€ 48,50	(f 106,88)	71%
43. Saucijzenbroodje (Kwekkeboom)	f 2,00	f 2,25	€ 1,20	(f 2,64)	32%
44. Vietnamese loempia (Albert Cuypmarkt)	f 1,00	f 1,25	€ 0,80	(f 1,76)	76%
45. Oliebrol (Gebakkraam Richard Visser)	f 1,00	f 1,25	€ 0,60	(f 1,32)	32%
46. Roti kip (Warung Asje)	f 7,00	f 7,50	€ 5,00	(f 11,02)	57%
47. Menu Supperclub	f 95,00	f 95,00	€ 60,00	(f 132,22)	39%

Vervoer: 36%

	1998	2000	2003		
48. Nationale strippenkaart	f 11,25	f 12,00	€ 6,20	(f 13,66)	21%
49. Treinkaartje Amsterdam- Utrecht (2e klasse)	f 19,25	f 20,25	€ 10,00	(f 22,04)	14%
50. Autoband Dunlop 155/70 R 13T (Kwikfit)	f 75,00	f 90,00	€ 56,95	(f 125,50)	67%
51. Treintaxi	f 7,00	f 7,50	€ 3,80	(f 8,37)	20%
52. TCA-taxi (per kilometer)	f 2,85	f 3,40	€ 1,63	(f 3,59)	26%
53. Fiets bij junk	GEELTJE	GEELTJE	€ 20,00	(f 44,07)	76%
54. Autorijles (starterspakket rijkschool Sabrina)	f 1495,00	f 1525,00	€ 820,00	(f 1807,04)	21%
55. Veerboot Texel, retour (auto met bestuurder)	f 58,50	f 61,25	€ 38,00	(f 83,74)	43%
56. Parkeergeld Amsterdam (binnenstad, per uur)	f 4,75	f 5,25	€ 3,00	(f 6,61)	39%
57. ANWB Wegenwacht basis	f 55,00	f 65,00	€ 33,20	(f 73,16)	33%

Montagekit zal in vijf jaar tijd toch niet zoveel van samenstelling veranderen, dus vanwaar die opvallende prijsstijgingen?

▶ Allereerst houdt het CBS, in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, geen lijsten bij met winkelprijzen. We zochten ons suf naar wat volgens het CBS een halve volkoren kostte in 1998. Naar de prijs van een krat Heineken in 2000. Een Whopper, een fles bleekmiddel? Nergens te vinden. "Concrete prijzen? Wij doen niet aan concrete prijzen," sprak het CBS. "Wij hanteren consumentenprijsindexcijfers." En bonnetjes afdrukken, dat was helemaal fröbelwerk. "Statistisch niet verantwoord. Heeft u wel aan de wegingsfactor gedacht?"

Het CBS hanteert indexcijfers, grove tellingen per categorie. Bijvoorbeeld: de prijs van verse groente is in 2002 gestegen, waarschijnlijk door het natte weer in Europa. Welke groente en waar, wordt niet vermeld. Het CBS

wil zich niet op glad ijs begeven. "Dan zou het lijken alsof het onze adviesprijzen zijn, en dat kan natuurlijk niet. Het zou ook niet aardig zijn tegenover de winkeliers," aldus het bureau.

Een andere, niet onbelangrijke reden voor het feit dat het inflatiecijfer van het CBS zo verschilt van dat wat wij uit onze schoenendoos concludeerden, is dat het CBS geen gemiddelden van prijsstijgingen berekent, maar uitrekt hoe zwaar prijsstijgingen drukken op iemands budget. Immers, een prijsstijging van 76 procent op een loempia is spectaculair, maar het gaat om een klein bedrag. De prijs van een cursus autorijlessen daarentegen is slechts 21 procent gestegen in vijf jaar tijd; dat is wél ruim 312 gulden.

Maar wij legden de prijzen voor een pilsje in 1998 naast die van nu, en begrepen dat een avondje doorzakken procentueel harder inhaakt op onze bankrekening dan vroeger.

Dus fröbelden we verder, met verbluffende resultaten. We constateerden dat het afgeven van onze jas bij de garderobe ineens het dubbele kostte, terwijl de garderobejuffrouw daarvoor echt geen andere handelingen hoefde te verrichten. We schrokken van de brutaliteit van onze Poolse klusjesman, die, bekend met het begrip inflatie, het guldenteken voor een euroteken had vervangen. Goed, er zijn producten en diensten die in prijs zijn gedaald – witgoed, vliegreizen, benzine – maar helaas vormen ze de minderheid. Waarom moest al het andere duurder worden? Een krat bier blijft een krat bier. Op een pizza Margarita zit nog steeds niets dan kaas en tomaat. Het model van een Levi's 501 is al decennia onveranderd gebleven. En montagekit zal in vijf jaar tijd toch ook niet zoveel van samenstelling veranderen, dus vanwaar die opvallende prijsstijgingen? Bij de Gamma, waar ze er juist zo trots op waren dat hun prijzen nauwelijks stegen, zaten ze er behoorlijk mee in hun maag, met die kit: 28 procent duurder. "Eigenlijk hebben we voor onze montagekit altijd een veel te lage prijs berekend. Dat wordt nu een beetje rechtgetrokken," liet Gamma weten, nadat alles tot op de bodem was uitgezeten.

Navraag leerde dat producenten en leveranciers over de meest uiteenlopende verklaringen beschikken om hun prijsstijgingen te rechtvaardigen. "U moet niet vergeten, ons blad is tien procent dikker geworden en daarbij, het loyaliteitsprogramma naar de lezertjes toe is de afgelopen twee jaar flink geïntensiveerd," gaf uitgeverij Sanoma als verklaring voor de niet kinderachtige prijsstijging van de Donald Duck. En een opletende woordvoester van de Nederlandse Maatschappij tot Be-

+50%

Kinderen: 58%

	1998	2000	2003		
58. Vissticks Iglo (10 stuks)	f 2,79	f 2,69	€ 1,75	(f 3,86)	38%
59. Calvé pindakaas (350 g)	f 2,19	f 2,35	€ 1,49	(f 3,28)	50%
60. Oppascentrale Kriterion (per uur)	f 7,50	f 10,00	€ 6,00	(f 13,22)	76%
61. Zwemmen (kinderen tot vijf jaar, Zuiderbad)	f 2,50	f 3,25	€ 1,60	(f 3,53)	41%
62. Donald Duck (los nummer)	f 2,35	f 2,60	€ 1,38	(f 3,04)	29%
63. Pretpark Drievliet	f 22,00	f 24,75	€ 14,00	(f 30,85)	40%
64. De Efteling	f 35,00	f 39,00	€ 22,00	(f 48,48)	39%
65. Het Kindermuseum (Tropenmuseum)	f 5,00	f 10,00	€ 5,00	(f 11,02)	120%
66. Madurodam	f 19,00	f 21,00	€ 11,00	(f 24,24)	28%
67. Het Kinderkookcafé (koken + eten)	f 10,00	f 10,00	€ 10,00	(f 22,04)	120%

Waarom kunnen de benzineprijzen wel dalen omdat de olieprijs fluctueert, maar gaat de prijs van de patat alleen maar omhoog?

► vordering der Tandheelkunde die de bui al zag hangen: "Gaat u de periodieke controle bij de tandarts in 1998 zomaar vergelijken met die van nu? Dat zou onjuist zijn. Dat is appels met peren vergelijken." Immers, nu de overheid bepaalde kosten, zoals de infectiepreventie, niet meer vergoedt, moet de tandarts de kosten wel naar de patiënt doorberekenen. Ook al merkt die er tijdens de behandeling niets van.

Leuk bedacht, zo'n onderzoek, vonden ze bij Blokker. Maar: een Brabantia-pedaalemmer uit 1998 is niet te vergelijken met die uit 2003! Die uit 1998 kon heel goed een plastic voering hebben, terwijl die uit 2003 misschien met aluminium was bekleed. Konden we in komen. Maar dan de bezorgservice van Albert

Heijn. We geven toe dat het een luxeproduct is, maar rechtvaardigt dat een prijsverhoging van 150 procent in drie jaar? "Zes gulden, dat moet wel in een heel grijs verleden zijn," mompelde de telefoniste van de AH-klantenservice. Zij herinnerde zich de oude prijs in ieder geval niet. "Maar het is ook veranderd. Toen heette het *Albert Heijn Thuiservice*, nu *Albert Heijn Bezorgservice*."

Als laatste herinneren we ons het patatje oorlog op de markt in Maastricht. Totale schade: 3,90 euro. De uitbater wilde het ons wel even voorrekenen: patat: 2,40 euro, mayonaise 50 cent, satésaus: 1 euro. En terwijl we ons verlies wegkauwden, dachten we: hoe kan het toch dat, terwijl de aardappelprijzen fluctueren – dus niet alleen stijgen maar ook dalen – de patatprijs de afgelopen jaren alleen maar omhoog is gegaan? Waarom kunnen de benzineprijzen wel dalen omdat de olieprijs fluctueert, maar gaat de prijs van de patat sinds we geboren zijn alleen maar omhoog?

+33%

Seks, drugs & rock-'n-roll: 60%

	1998	2000	2003		↗
68. Pakje Gauloises Blondes	f 5,90	f 6,30	€ 3,30	(f 7,27)	23%
69. Gram cocaïne	f100,00	f100,00	€ 50,00	(f110,19)	10%
70. Champagne (Moët & Chandon)	f 54,95	f 65,10	€ 32,49	(f 71,60)	30%
71. Pinkpop	f 75,00	f 87,50	€ 59,00	(f130,02)	73%
72. Hoer (Stoofsteeg A'dam, pijpen en neuken)	f 50,00	f 50,00	€ 50,00	(f110,19)	120%
73. Concert Stones (veldkaart; Amsterdam Arena)	f 90,00	n.v.t.	€ 86,00	(f189,52)	111%
74. Glas rode wijn (café Dopey's Elixer)	f 4,00	f 4,50	€ 2,50	(f 5,51)	38%
75. Levi's 501 (basiswassing)	f 99,00	f119,95	€ 59,95	(f132,11)	33%
76. Overnachting in Hemp Hotel (2-persoonskamer)	f125,00	f135,00	€ 65,00	(f143,24)	15%
77. Aalmoes aan zwerver	f 1,00	f 1,00	€ 1,00	(f 2,20)	120%
78. Dance Valley	f 80,00	f100,00	€ 67,50	(f148,75)	86%

Op onze speurtocht naar enkele ontbrekende prijzen merkten we dat bedrijven zelf geen schoenendozen met bonnetjes bewaren. Bij een grote drogisterijketen bleek de hele administratie uit 1998 spoorloos, en het Bedrijfschap Horeca kon geen cijfertje meer vinden: "Nee, daarvoor moet u echt bij Koninklijk Horeca zijn." Maar bij Koninklijk Horeca werden we weer doorgestuurd naar het Bedrijfschap.

Sommige musea konden hun toegangsprijs uit 1998 niet meer opduikelen en op het hoofdkantoor van Pathé-bioscopen was men schier vergeten hoeveel drie jaar geleden een bioscoopkaartje in het weekend kostte. En wat moesten we eigenlijk met die gegevens? "Kijk," legde een parfuumproducent uit, "als zo'n vergelijking negatief voor ons uitpakt, vertellen we u liever niets." Als ze al schoenendozen hadden, voelden de meeste bedrijven er eigenlijk weinig voor om daarin te gaan zitten graven.

"Julie moeten oppassen," waarschuwde de Consumentenbond, "want je hebt zo een proces aan je broek." De Consumentenbond was door schade en schande wijzer geworden. Toen ze in het kader van een inflatieonderzoekje de prijzen van de Batavusfiets had vergeleken, bleken die van verschillende modellen. Vonden ze bij Batavus niet leuk, en de fietsenfabrikant dreigde met een gang naar de rechter. Overigens kon ook de Consumentenbond niet met een druk op de knop terugvinden hoeveel een artikel kostte in 1998 en 2000. De richtprijzen die de Consumentenbond hanteert, worden opgebouwd uit prijzen van verschillende aanbieders. En die blijken door de jaren heen moeilijk met elkaar te ver-

**De consument kan
niet varen op zijn
geheugen. 1,99 voor
een galiameloen?
Dat kostte hij altijd al
– in gulden.**

► gelijken. "Lastig, hoor," zegt een medewerker van de Consumentenbond, "om daar conclusies aan te verbinden."

Wij durven het wel aan. Onze conclusies: de honderd uitgaven die wij vergeleken bleken in vijf jaar tijd gemiddeld met 49 procent te zijn gestegen, terwijl in die periode de gemiddelde cao-salarisverhoging 2,5 procent per jaar was. We merkten bovendien dat de prijzen sinds 2000 sterker waren gestegen dan in de twee jaar daarvoor. Veel prijzen bleken tussen 1998 en 2000 onveranderd gebleven. Het echte stijgen begon daarna, in de aanloop naar de euro.

Het CBS berekent de inflatiecijfers per

maand, in plaats van ze over een paar jaar op te tellen. Als wij de CBS-cijfers optellen, komen we tot een som van 14,8 procent over vijf jaar – een stuk lager dan onze uitkomst. En zelfs als we, zoals het CBS doet, de bedragen van alle honderd producten bij elkaar optellen om te berekenen hoe zwaar de prijsstijgingen op ons budget drukken, dan nog komen wij uit op een percentage van 34 – meer dan het dubbele.

Zou het door de euro komen? Aan die conclusie wagen we ons maar niet. Vorig jaar zijn die discussies al uitentreuren gevoerd. "Onze kroketten zijn sinds de euro goedkoper geworden," zegt de Febo. Kosten ze in 2001 nog f 2,25, nu trek je ze voor een euro; f 2,20. Maar dat is makkelijk afprijzen, als je de prijs vóór de invoering van de euro nog even met een kwartje hebt verhoogd.

De Consumentenbond heeft zijn Euromeldpunt alweer gesloten, omdat het uiteindelijk lastig hard te maken viel dat de prijzen juist door de euro zijn gestegen. Er zijn zoveel redenen te bedenken. Het kan komen door een slechte zomer, een orkaan in het zuiden van Spanje, de MKZ-crisis, of de gemiste kwalificatie van het Nederlands elftal voor het WK-voetbal. Het blijft onduidelijk wanneer juist het creatief afronden van gulden naar euro debet is aan de prijsstijgingen.

"Natuurlijk hebben we de prijzen rechtstreeks omgerekend van gulden in euro's en deze niet naar boven afgerond," schreef Ikea in de catalogus van 2002. En inderdaad, in dat jaar hadden de producten van Ikea nog merkwaardige getallen achter de komma. Zo kostte de Ritter-kindertafel 26,70 euro. Een jaar later bleken de vertrouwde ronde bedragen alweer teruggekeerd en kostte een Ritter van dezelfde afmetingen 36 euro. Hij had een ander kleurtje, dus misschien lag het daaraan.

Ritter wordt nog prima verkocht. 36 euro, dat klinkt ook heel schappelijk.

Veel bedrijven weten dat de consument niet kan varen op zijn geheugen. 1,99 voor een galiameloen? Dat kostte hij altijd al – in gulden. En niemand weet meer wat een krentenbol in 1998 precies kostte, alleen dat het niet veel was. Maar wat ook wordt vergeten, is dat ons consumptiepatroon met zijn tijd is meegegaan. Voor een milkshake was je vroeger niet veel meer dan een riks kwijt, dat weet iedereen. Echter, de *Shake* die nu voor drie euro twintig op het station wordt verkocht, is niet zomaar een milkshake; het is een biologisch-dynamische zuivel drank met verse vruchten. Soms is er geen ontkomen aan, er zijn uitgaven bij gekomen die horen bij het leven van de 21ste eeuw. Er moeten sms'jes worden beantwoord, er moet een snellere inter- ►

Mooi & fit: 61%

	1998	2000	2003		
79. Deodorantroller (Sanex)	f 4,99	f 5,49	€ 2,89	(f 6,37)	28%
80. Dagcrème (Lancôme Hydra Zen) (* = 1999)	*f 85,00	f 85,00	€ 45,70	(f 100,71)	18%
81. Mascara (Definicils)	f 42,50	f 43,00	€ 23,13	(f 50,79)	20%
82. Thermae 2000 (dagkaart)	f 52,50	f 55,00	€ 26,50	(f 58,40)	11%
83. Periodieke controle tandarts (particulier)	f 20,00	f 21,50	€ 17,60	(f 38,79)	94%
84. Kroon	f 353,40	f 378,35	€ 204,00	(f 449,56)	27%
85. Uurtje skates huren bij Rent-a-skate (Vondelpark)	f 7,50	f 7,50	€ 5,00	(f 11,09)	47%
86. Huidcrème (Nivea, blik 150 ml)	f 2,98	f 2,99	€ 2,59	(f 5,71)	92%
87. Nominale ziekenfondspremie (VWS-premie p/m)	f 13,08	f 25,85	€ 21,45	(f 47,27)	261%
88. Drie kwartier floaten bij Koan	f 50,00	f 55,00	€ 29,00	(f 63,91)	28%
89. Drie kwartier massage bij Koan	f 60,00	f 65,00	€ 38,50	(f 84,84)	41%

**Bij luxe-artikelen
wordt niet zo snel op
een cent gekeken.
Luxe gaat over
het goede leven, en
daarin past geen
krenterigheid.**

► netverbinding worden aangelegd, en steeds meer bedrijven eisen geld voor telefonische service. De klant koopt toch wel, weet de producent. *Ons bin niet langer zuunig.* Het CBS moest onlangs de samenstelling aanpassen van het 'boodschappenmandje'; de gemiddelde uitgaven waarop het maandelijkse inflatiecijfer wordt gebaseerd. Het oude stamde uit 1995 en was niet luxueus genoeg. Zo bleek de Nederlander van nu meer geld uit te geven aan eten buiten de deur. Hij laadt zijn karretje misschien vol bij de Aldi – de tijd zal leren of dat bij een modegril blijft – maar bezuinigt minder snel op zijn luxe-uitgaven. Terwijl dat nu juist de artikelen zijn die flink in prijs zijn gestegen. Misschien komt dat doordat er bij de aanschaf van een luxe-artikel niet zo snel op

een cent wordt gekeken. Luxe gaat over het goede leven, en daarin past geen krenterigheid. Wat maakt het uit of een massage eerst 120 gulden kostte en nu zeventig euro. Het is allebei duur. Een mens gaat ook niet jere-miëren over de prijs van een boek. Iemand heeft erop geploeterd, dat mag geld kosten. Zoals die twee even dikke boeken met vijftig interviews van Ischa Meijer. Voor het eerste berekende de uitgever vier jaar geleden 25 gulden, terwijl het tweede 25 euro moet kosten. Voor zo'n prijsverschil kunnen allerlei redenen bestaan, de euro hoeft niet de enige oorzaak te zijn.

Maakt het de gemiddelde consument eigenlijk wat uit, waarom de prijzen precies zijn gestegen? Waardoor het komt, komt het. De uitkomst blijft dezelfde: ons uitgavenpatroon is niet meer te rijmen met onze inkomsten. Juist, riepen NIBUD (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting), CBS en over-heede vorig jaar in koor, daar knelt 'm de schoen. De Nederlanders, zich rijk rekenend, bleven maar kopen. "Mensen moeten er nog steeds aan wennen dat je een euro niet als een gulden moet uitgeven," zei PvdA-Kamerlid Crone hierover. En het CBS becijferde dat er in de eerste maanden na de invoering van de euro meer werd gekocht dan in dezelfde periode van het jaar daarvóór. Terwijl het toch veel beter zou zijn als de marktwerking vrij spel kreeg. Dat eurowoekeraars werden afgestraft. Blijf weg bij de ondernemers die onverklaarbare prijsstijgingen hebben doorgevoerd, geef geen fooien meer in de horeca, zo luidde het advies van het CDA. Dat is ook een mogelijkheid. Als de nood aan de man is, kan de Nederlander nog altijd zijn geluk op met een glas water en een korst brood – een blik op onze boodschappenlijst leert dat Albert Heijn zijn Zaanse snijder nauwelijks in prijs heeft verhoogd.

Het ziet er nu naar uit dat het advies van het CDA vanzelf wordt opgevolgd. Nederland is officieel in een recessie beland; de mensen zijn gestopt met kopen. En laat juist dat de economen zorgen baren. Als de prijzen eenmaal gaan dalen, stellen de mensen hun aankopen nog langer uit. En dat is helemaal funest voor de economie.

Ook al vinden de economen het niet leuk, wij houden voorlopig de hand op de knip. Het CDA kan tevreden zijn. Over een tijdje komen we met een aangepaste lijst. Zonder uitspattingen. Dus geen pilsje bij café De Jaren, geen decadent anliggen in de Supperclub, niet meer los gaan op Dance Valley. En zeker niet meer naar de hoeren. Zoals u ziet; een beetje inflatie en die normen en waarden komen vanzelf. |

Weekendje Amsterdam: 55%

	1998	2000	2003		
90. Anne Frankhuis	f 10,00	f 10,00	€ 6,50	(f 14,32)	43%
91. Madame Tussaud's	f 18,50	f 19,50	€ 15,00	(f 33,06)	79%
92. Rondvaart (Holland International, een uur)	f 15,00	f 17,00	€ 9,00	(f 19,83)	32%
93. Paleis op de Dam	f 7,00	f 7,00	€ 4,50	(f 9,92)	42%
94. Fietsuur Amsterdam CS	f 9,50	f 9,50	€ 6,60	(f 14,54)	53%
95. Canal Bikes (waterfiets; prijs p.p. bij 2 personen)	f 12,50	f 12,50	€ 8,00	(f 17,63)	41%
96. Hotel Winston					
(tweepersoonskamer, v.a.)	f122,00	f148,00	€ 89,00	(f196,13)	61%
97. Overnachting in Botel (1 persoon, v.a.)	f113,00	f131,00	€ 84,00	(f185,11)	64%
98. Canal Bus (dagkaart)	f 22,00	f 25,00	€ 15,00	(f 33,06)	50%
99. Hortus Botanicus	f 7,50	f 7,50	€ 6,00	(f 13,22)	76%
100. Van Gogh Museum	f 12,50	f 15,50	€ 9,00	(f 19,83)	59%

